

musik

BIBLIOTEKSNYTT

SVENSKA
MUSIKBIBLIOTEKS-
FÖRENINGEN

♪ Nya sidor av
Monica Zetterlund

♪ Några glimtar från
IAML i Moskva

♪ På besök hos
Pjotr Iljitič

♪ Musikhögskolor
möttes i Malmö

25:-

nr.3
2010

KALENDARIUM 2010

- Kursdag om kyrkomusik i Tyska kyrkan, Stockholm 12 november
- Arkivens dag i hela Sverige lördag 13 november
- Nätverksträff för musikarkiv 25-26 november hos Svenskt visarkiv, Torsgatan 19, Stockholm
- PRELIMINÄRT 1-dagsintroduktion i Dewey + 2 dagars musikutbildning i Dewey i Stockholm 13-15 december
- IAML-konferens i Dublin 24-29 juli

Tjajkovskijs tebord. Läs mer på sidan 12. Foto Tobias Danielsson

INNEHÅLL

3	Ordföranden har ordet, Redaktörens ruta	9	Forskning om musikteori från 1600-talet
4	Nya sidor av Monica Zetterlund	10	Musikhögskolor möttes i Malmö
6	Några glimtar från IAML i Moskva	12	På besök hos Pjotr Iljitič
8	Nytt Musikbiblioteksforum	15	Arkivens dag
9	Roll-up i Göteborg	16	Ny bok <i>Det stora uppdraget</i>

Layout Sara Lind

MUSIK

BIBLIOTEKSNYTT

utges av Svenska musikbiblioteksföreningen, svenska sektionen av IAML, International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres

ISSN 0283-104X

Redaktör och distr.: Lena Nettelbladt
Musik- och teaterbiblioteket Box 16326
103 26 Stockholm
08-519 554 10 lena.nettelbladt@muslib.se
Prenumerationer inkl. medlemskap:
enskilda 250:-, institutioner 400:-, veteraner,
studerande, arbetslösa 125:-
Plusgiro 65 21 22-3

www.musikbiblioteksbloggen.blogspot.com

Kära kollegor

Nu har man börjat ana hösten - det är med delade känslor men mest är det positivt. Det är som om hela naturen lugnar ner sig, förbereder sig för vintern, träden sprakar i höstfärger och vissa dagar ligger dimman som bomull över trädtopparna - eller hustaken... Och man får tillfälle att summera sommaren och sätta upp mål med vad man vill framöver.

Min sommar började med IAML-konferensen i Moskva. Jag tycker alltid att det är givande att åka på IAML-konferenserna, både för att lyssna på föreläsningar, knyta nya kontakter eller återknyta tidigare kontakter. I ett arbete som musikbibliotekarie är man ofta ganska ensam så dessa kontakter är oändligt viktiga - att det sedan är trevligt är en positiv bieffekt. Läs om intrycken från IAML konferensen på bloggen eller Facebook.

Efter ledigheten förändrades min arbetstillvaro ganska drastiskt eftersom jag för en tid sedan blev erbjuden tjänst som bibliotekschef på Hagfors bibliotek. Den 16 augusti började jag här i Hagfors och än så länge kan jag säga att det oftast är roligt, det är en del nya och inte helt lätta utmaningar.

Foto: Ingmar Johansson

Jag försöker hålla fast vid uttrycket att "det finns inga problem, bara utmaningar". Den första tiden har präglats av invigning av Älvstranden Bildningscentrum, förrättad av kungen, blandat med att jag försöker sätta mig in i verksamheten.

Så jag har bytt roll från bibliotekarie på Musikhögskolan Ingesund till att vara bibliotekschef på ett integrerat folk- och skolbibliotek. Hur det känns? Just nu omtumlande - vi återkommer till frågan efter jul. Och var ligger Hagfors kanske många funderar på? I Klarälvdalen i norra Värmland - välkomna hit!

Det händer mycket på SMBF fronten också. En orgeldag i Tyska kyrkan är planerad till 12 november. Vi kommer även att ha utbildningar i Dewey, preliminärt i mitten av december och dessa kurser blir i samarbete med KB. Håll utkik på på hemsidan efter mer info.

Om det händer något spännande på ditt bibliotek skriv gärna några rader i bloggen eller på Facebooksidan. Och till allas vår stora glädje så har nu Musikbiblioteksforum kommit igång igen!

Vi ses!
Birgitta

Redaktörens ruta

Det är lätt att vara redaktör för denna tidning eftersom ni läsare är flitiga med att lämna bidrag. Som brukligt är innehåller höstens första nummer reportage från årets internationella musikbiblioteks-konferens som i somras hölls i Moskva. Christel Rosenberg och Tobias Danielsson fick Svenska musikbiblioteks-föreningens stipendium för att åka dit. Nästa år är konferensen på Irland, i Dublin 24-29 juli. Fundera redan nu om du vill åka! Dessa konferenser ger så mycket i fråga om kontakter och inspi-

ration. Judit Schöld skriver om en årlig träff med musikhögskolebibliotekarier och Anna-Karin Lundgren skriver om en föreläsningsserie om Monica Zetterlund som hölls på Kungliga bibliotekets avdelning för audiovisuella medier. Vi är nog många som kallar avdelningen före detta ALB, Arkivet för ljud och bild, eller före detta SLBA, Statens ljud- och bildarkiv, men vi lär oss väl så småningom. Den stora internationella bibliotekskonferensen IFLA hölls i augusti i Göteborg med cirka 3500 deltagare däribland Ann-Christine Olsson som

finns med i styrelsen för vår förening.

Nöjsam läsning önskar Lena och Sara

Rättelse

I förra numret fanns tyvärr bild på fel herr Dewey. Det gick lite väl snabbt i iver att använda Wikimedia Commons.

www.musikbiblioteksbloggen.blogspot.com
www.smbf.nu
musikbiblioteksforum@listserv.kb.se
www.facebook.com/ (Musikbiblioteks-föreningen)

Nya sidor av Monica Zetterlund

||| Anna-Karin Lundgren, Avdelningen för audiovisuella medier, Enheten för forskarservice och webb, KB

Mångsidiga artisten Monica Zetterlund stod i fokus under vårens föreläsningsserie på KB, Audiovisuella medier. Tre föreläsare var inbjudna för att sprida nytt ljus över stjärnan.

Först ut var journalisten Klas Gustafson, som skrivit biografien *Enkel, vacker, öm* om Monica Zetterlund. Med den i bagaget hade han naturligtvis rikligt med anekdoter att dela med sig av från hennes liv. I sina efterforskningar hade han bland annat hittat sångerskans debutinspelningar från femtiotalet i KB:s arkiv. Det rörde sig om fyra tidigare okända vykortsskivor, som hon hade sjungit in under pseudonym i Danmark. Klas Gustafson varvade föredraget med klipp med Monica Zetterlund i rollen som Ulrika i *Utvandrarna*, samt ett antal njutbara inspelningar, där hon ackompanjeras av pianisten Bill Evans. Han berättade att Bill Evans imponerats särskilt av henne sedan hon tolkat hans *Waltz for Debbie*. En låt som egentligen aldrig var tänkt för sång.

Filmaren Karsten Wedel visade exklusiva klipp ur en porträttfilm om Monica Zetterlund från sextiotalet. Av olika skäl avbröts inspelningsarbetet och filmen, som skulle ha producerats

av Svensk Filmindustri, blev aldrig klar. Här bjöds på återblickar från jazzkonserter i Norge och Sverige, soliga badbilder med dopp i havet och en jamsession under bar himmel med

“ “ I sina efterforskningar hade han bland annat hittat sångerskans debutinspelningar från 50-talet i KB:s arkiv.

musiker som spelade på flöjter, burkar och bildäck. Det fanns också filmmaterial från socialdemokraternas valturné. Monica Zetterlund och artistkollegan Monica Nielsen, iklädda moderiktiga, stormönstrade långklänningar, värmer upp publiken med stämsång för att sedan överlåta scenen åt Tage Erlander.

Sångpedagogen, musikkforskaren och jazzsångerskan Viveka Hellström avrundande föreläsningsserien. Hon berättade om de fyra svenska jazzsångerskor som var verksamma på femtio- och sextiotalet. Förutom Monica Zetterlund var det Nannie Porres, Sonya Hedenbratt och Alice Babs. Särskilt

fokus låg på Monica Zetterlunds och Nannie Porres respektive karriärer i den mansdominerade jazzvärlden. De blev vänner och framträdde vid flera tillfällen tillsammans på scen. Nannie Porres själv satt i publiken och inflikade med kommentarer i Viveka Hellströms föredrag. Viveka Hellström var tidigare elev till Nannie Porres på Ingensunds musikhögskola och har skrivit en studie om henne – *Vägen till orden som svänger*.

Publiktillströmningen till föreläsningarna var stor och föreläsningssalen, som rymmer sextio personer, blev snabbt fullsatt vid samtliga tillfällen. Flera besökare fick titta och lyssna via filmduk och plasmaskärmar i utställningssalen utanför. Att så många ändå valde att stanna kvar, är verkligen tecken på Monica Zetterlunds storhet.

Kungliga biblioteket Audiovisuella medier

Avdelningen för audiovisuella medier, tidigare Statens ljud- och bildarkiv, ligger på Karlavägen 98 i Stockholm. Det är Sveriges nationalarkiv för inspelat ljud och rörliga bilder och är en avdelning till Kungliga biblioteket. Här finns tv- och radiosändningar, filmer, skivor, videor och multimedier, från den första svenska skivan till veckans sändningar från TV4 och Sveriges Radio. I Svensk Mediedatabas, SMDB, kan du söka i samlingarna.

Öppettider:

Måndag-fredag: 9-16

Tisdag: 9-19

Tel. 08-783 37 00

dwright
OF HOLLAND-STEVENSON
DETROIT

Fotograf okänd. Tack till Roger Bergner, Jazzsamlingarna på Svenskt visarkiv som förmedlat bilderna.

Några glimtar från IAML i Moskva

||| Christel Rosenborg, Solna Stadsbibliotek

IAMLs nyvalda generalsekreterare Pia Shekhter från musikhögskolans bibliotek i Göteborg, tillsammans med IAMLs president Roger Flury från nationalbiblioteket på Nya Zeeland. Foto: Christina Wengström

IAML i Moskva 27 juni – 2 juli 2010.
Texten även publicerad på Musikbiblioteksbloggen 7 juli 2010.

På söndagen blev Pia Shekhter utsedd att efterträda Roger Flury som Generalsekreterare i IAML. Grattis Pia! (Pia arbetar på biblioteket på Högskolan för scen och musik vid Göteborgs univ. och var tidigare ordförande i Svenska musikbiblioteksförbundet red. anm.)

På tisdagen var det dags för folkbiblioteksfrågor, Public Library Branch hade sin session *Voxpop*. Den bestod av tre delar:

Del 1. The category of popular music in Russia. Speaker Alexander Naumov (Moscow State P.I. Tchaikovsky Conservatory).

Oerhört svårt att förstå hans engelska. När föredraget närmade sig slutet hade vi vant oss lite och kunde då uppfatta att han ansåg att populärmusik var utan musikaliskt värde, att musiken är anpassad till auditoriet, att de som sjunger har "minimal vocal ability", rösten har ingen klang, sången är fördärvad. Modern teknik är i konflikt med det ryska ursprunget. Det nya sättet att sjunga har ingen kontakt med texten. All rysk folkkultur är död. Dess-

förrinnan sa han ju en massa, som säkert var mer musikaliskt, filosofiskt intressant, men det går inte att redogöra för.

Del 2. The "Chanson Francaise" (scores & sound recordings) in the Médiathèque Musicale de Paris. Speaker: Anne Le Lay (Médiathèque Musicale de Paris).

Ett lättsamt, trevligt och användbart anförande, där man dels kände igen sig och dels blev inspirerad att gå vidare. Bra länkar att använda för en egen presentation. Föredragshållaren beskrev hur man arbetar med de Franska sångerna på Mediateket, det vill säga utlåning, referensarbete, bevarande av rariteter,

Emilia Rassina chef för Tanevbiblioteket vid musikkonservatoriet i Moskva tillika ordförande i ryska musikbiblioteksföreningen och ansvarig i organisationskommittén för konferensen. Foto: Christina Wengström

digitalisering samt utställningar. För mig var den stora behållningen tipsen om hur man, på sitt eget biblioteks webbsida, skulle kunna presentera ett intresseväckande ämne.

Del 3. Popular music in Japan. Speaker Harumichi Yamada (Department of Communication Studier Tokya Keizai University).

Det mest intressanta föredraget. Föredragshållaren lotsade oss genom utvecklingen av populärmusik i Japan under 1900-talet. Många japanska musiker utbildas i väst och skaffar sig starka influenser därifrån. Men man har skapat

“Efter USA anses Japan vara den största nationella marknaden i populärmusikbranschen.

en egen popmusik, där man hittar spår av traditionell japansk musik, uppbyggd på pentatoniska skalor. Efter USA anses Japan vara den största nationella marknaden i populärmusikbranschen. Många asiatiska länder intresserar sig

för japansk popmusik, medan japanska musiker är lite kända i västvärlden. Till stor del beror det på språkbarriären, men även på de inhemska, japanska musiktraditionerna.

Tisdag eftermiddag ägnades åt besök på folkbibliotek *Public Libraries Tour*. Vi skjutsades in till Moskva i bilar, vilket tog mycket lång tid, och kom till slut fram till ett förtjusande vackert gammalt hus. Namnet på biblioteket var Alexey Petrovich Bogolyubov Art Library och må betraktas som ett folkbibliotek på så sätt att allmänheten hade tillträde och att alla hade rätt att skaffa lånekort. För övrigt fanns det inget som påminde om det som vi kallar folkbibliotek. I huset fanns vackert möblerade salar med vackra möbler och klädda stolar i blått och guld. Det var ju inte så att man kunde föreställa sig någon besökare släntra in med en McDonaldspåse i handen, som de numera gör på svenska folkbibliotek. Men det fanns gott om CD:s, DVD och noter och även möjlighet att lyssna och se på DVD på plats. Ordningen i hyllorna var subtil, dvs. vi förstod inte. Man kan läsa om biblioteket på <http://www.bogolublib.ru/>. Vi blev

oerhört väl mottagna och även bjudna på levande musik. Musikerna spelade en vals av Tolstoy, som vi fick noterna till. Så småningom fattade jag att hela biblioteksverksamheten var knuten till de konserter som ges i huset. Man har två gratiskonserter dagligen, och i anslutning till dessa bedrivs biblioteksverksamhet. De har ca 300 besök per dag.

Men tisdagsmorgonen inleddes med en Plenary session på temat: *The future IAML*. 2007 presenterade de danska och norska musikbiblioteksföreningarna en önskan om förändringar i IAML:s konstitution och procedurregler. Då tillsattes två ad-hoc-grupper och nu stod ärendet åter på dagordningen. Det har inkommit två skrivelser i ämnet, som kan läsas på IAML:s webbsida.

http://www.iaml.info/en/organization/committees/programme/future_of_iaml

Diskussionen som följde kommer säkert att beskrivas mer omfattande i de officiella rapporter som kommer efter kongressen, men i korthet handlade de flesta diskussionsinläggen om följande: Vad kan man förvänta sig av ett medlemskap, hur värvas yngre deltagare till konferenserna, vad är IAML:s webbsida till för, hur utnyttjas budgeten, arbetar man med relevanta frågor, hur ska aktiviteten på IAML-L öka? I sådana här diskussioner handlar det ju inte bara om att var och en ska

Vasilijkatedralen på Röda torget. Foto Christina Wengström

Marina Demina och Tobias Danielsson visar stolta upp Marinas vackra plansch om den svensk-ryske tonsättaren och "äventyraren" Wilhelm Hartevelde. Foto Julia Artamonova från Gnessin Akademien i Moskva

få säga sin åsikt, utan det handlar om att försöka hålla ihop för och nackdelar med olika förslag och att även uppmärksamma de åsikter som handlar om att bevara det som är bra, att bevaka och bevara och utveckla musikbibliotekariers kompetens. Till exempel den att vi med vår professionalism kan förmedla hur man utnyttjar metadata på rätt sätt.

På torsdagen presenterade Marina Demina (Musik- och teaterbiblioteket) sin poster med titeln: *The Swedish Russian composer Wilhelm Hartevelde*.

Väljord och spännande att ta del av. Hoppas den kan visas på SMBF:s årsmöte, så att den når ut till många fler. Under tiden kan man läsa om

*Hartevelde*s läda på Musik- och teaterbibliotekets webbsida:

http://www.muslib.se/hand/manadens_raritet/raritet0904.html

Tack till Svenska musikbiblioteksförbundet, som gav mig ett resestipendium som möjliggjorde mitt deltagande i årets IAML-kongress i Moskva!

IAML

- International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres (IAML) grundades i Paris juli 1951. IAML har cirka 2000 medlemmar från 45 länder.

Följ gärna diskussionen om IAMLs framtid på e-postlistan, IAML-L, för information och diskussion av musikbiblioteksrelaterade frågor.

Anslut dig genom att skicka email till listproc@cornell.edu med texten: sub iaml-l Förnamn Efternam [dvs. ditt riktiga namn, fast undvik äö] (ärenderaden kan vara tom eller innehålla vad som helst).

Välkommen till vårt nya Musikbiblioteksforum!

Som ni säkert vet och märkt har vår mailinglista Musikbiblioteksforum inte fungerat den senaste tiden. Den har ju skötts, "hostats", av Kultur.nu. I samband med ett byte av servervärd slutade alla deras bortåt 100 listor att fungera och Kultur.nu har, trots intensiva påtryckningar på värden, inte fått ordning på problemet.

Det är mycket frustrerande att inte kunna använda listan och jag har därför i samråd med SMBF:s styrelse sökt andra lösningar. Det visade sig att Kungliga Biblioteket var villiga att ta

över listan. Anders Cato har nu lagt upp den, och MUSIKBIBLIOTEKSFORUM@LISTSERV.KB.SE är adressen för inlägg.

Innan man skickar ett sådant måste man dock anmäla sig som prenumerant och det gör man på följande sätt:

1. Skicka en e-post till: listserv@listserv.kb.se från den e-postadress du vill anmäla till listan.
2. Subject/ämne/rubrik lämnas tomt.
3. Första (och enda rad) i brevet, skriv: subscribe musikbiblioteksforum Förnamn Efternamn

Inom ett par minuter kommer en bekräftelse på att du kommit med i diskussionslistan tillsammans med vidare instruktioner.

Dessa instruktioner behöver man säkert återkomma till, så det är bra att spara dem och/eller skriva ut dem. De innehåller också info om hur man går ur listan, om man skulle vilja det.

Ingemar Johansson
Musikbibliotekarie
Västerås stadsbibliotek

Roll-up i Göteborg

I Göteborg hölls i augusti en stor konferens för bibliotekarierna från hela världen. Organisationen som ordnar denna årliga konferens heter IFLA, International Federation of Library Associations and Institutions. IFLA är för alla sorters bibliotek och IAML, organisationen för musikbibliotek och musikarkiv, är medlem i IFLA.

Under IFLA-konferensen samlades 3500 deltagare från 120 länder. Ann-Christine Olsson, som sitter i Svensk musikbiblioteksförningens styrelse, arbetade som volontär under konferensen. Dessutom hann hon med att ansvara för musikbiblioteksförningens roll-up och broschyrställ. Vår roll-up fick en bra placering på "library avenue" bredvid Musik- och teaterbibliotekets roll-up som Anna Håkanson Scott skötte om.

Anna Håkanson Scott framför Musik- och teaterbibliotekets roll-up och Ann-Christine Olsson framför Musikbiblioteksförningens roll-up. Foto Lena Nettelbladt

Forskning om musikteori från 1600-talet

Vid Institutionen för lingvistik och filologi vid Uppsala universitet pågår för närvarande ett projekt som avser att resultera i en edition, med engelsk inledning, översättning och kommentar av tre

latinska dissertationer i musikteori framlagda i Uppsala i slutet av 1600-talet. Projektet genomförs av fil. dr Peter Sjökvist, som också är bibliotekarie och verksam vid Södertörns högskolebibliotek, i arbetet med att katalogisera dess stora samling av äldre akademiska avhandlingar.

De tre dissertationer som forskningsprojektet avser att belysa och tillgängliggöra har alla ett nära samband med matematikprofessorn Harald Vallerius (1646–1712), för eftervärlden kanske mer bekant som den som tillsammans med Olof Rudbeck stod bakom utgivandet av den nya svenska koralboken 1697. Den första dissertationen behandlar ljudet (*De sono*, 1674), den andra tonarter (*De modis*, 1686), och den tredje taktarter (*De tactu*, 1698). Tillsammans utgör de med Carl-Allan

Mobergs ord en 'summa musicae' i Sveriges äldre litteratur, och de är de facto de första exemplen på en inhemsk musikteoretisk diskurs.

Arbetet bedrivs i samarbete med forskare i musikvetenskap vid Uppsala universitet, där inriktningen på 1600-talets musikhistoria är särskilt stark. Tillgängliggörandet av detta musikhistoriskt mycket viktiga material går alltså hand i hand med de allt större ansatserna för att katalogisera de äldre dissertationerna, vilka uppvärderats kraftigt av de senaste decenniernas forskning.

*Text: Peter Sjökvist
Södertörns
högskolebibliotek*

Mus möttes i Ma

||| Judit Schöld, Kungl. Musikhögskolan i Stockholm, Biblioteket

Visning av Malmö musikhögskolebibliotek. Foto Tomas Nydén

Svenskt musikhögskolebiblioteks- möte i Malmö 21-22 juni 2010.

Vårt årliga möte hade vi på Musikhögskolan i Malmö. Vi hade kommit från alla sex musikhögskolor, vissa med en representant medan andra med två, till och med tre personer. Nästan alla var med redan vid samlingen och morgonfikat, bara Ann och artikelförfattaren kom en liten stund senare för att vi åkte samma dag, vi tog flyget från Stockholm på morgonen men missade bara en halvtimme som tur var.

Mötet började med en visning av biblioteket. Det syntes att Britt, Elisabeth, Christer och Peter har funnit sig tillrätta efter flytten 2008. I den fräscha och rymliga lokalen stod allt material

snyggt och prydligt på sin plats. Britt visade stolt upp en vägg där de satt upp signerade foton som de fått av tacksamma studenter. Förmiddagens höjdpunkt var diskussionen om RDA, Resource Description and Access (nya internationella katalogregler) och Dewey (ett internationellt klassifikationssystem för bibliotek). Vi var alla överens om att det inte blir lätt att gå över till Dewey. Deltagarna tyckte att SAB (Klassifikationssystem för svenska bibliotek) har en mycket bra musikavdelning och det vore synd att överge det.

De musikhögskolebibliotek som är en del av ett universitetsbibliotek verkar inte ha något val utan de är tvungna att följa Kungliga Bibliotekets direktion förr eller senare eftersom deras huvud-

man, universitetsbiblioteket, gör det. I Malmö kan de behålla SAB ett tag till, Göteborg ska byta men avvaktar än så länge, Ingesund och Örebro ska gå över snart. Frågan är hur man ska göra uppställningen. I Örebro blir det successionsordning för de nyinköpta materialen. På eftermiddagen kom vi in på katalogiseringsfrågor och det visade sig att det alltid går att hitta poster i Libris som kan bli ännu bättre. Dagen avslutade vi med en ypperligt god middag på Casa Mia.

Mötets andra dag hade vi en utflykt, vi åkte till Helsingborg för att besöka Konserthuset. Vi fick en guidad tur av Maria och Danijel som arbetar på biblioteket där. Renoveringen av konserthuset var i full gång men vi fick gå runt, faktiskt från bottenvåningen till taket. De renoverar byggnaden så som den var när den byggdes i funktisstil efter arkitekten Sven Markelius planer på 1930-talet. Foajén fick tillbaka sin

Tomas Nydén och Helen Viklund och guiderna Danijel Pogacic och Maria Lafveskan.
Foto Britt Roslund

ikhögskolor Imö

ursprungliga blåa färg och i en annan sal satte de upp bonader på väggarna. Bonaderna hade identiska mönster och färger med originalet vilket vi kunde beskåda på foton bredvid.

“ Vi konstaterade förbluffat att herromklädningsrummet var ca en och en halv gång större än damernas...

Konserthuset var ritat på 1930-talet för kammarorkester så numera känns det lite trångt. Det är ont om plats såväl på scenen som på instrumentförrådet. De byggde därför en utvidgning av scenen just då när vi var på besök. Det var intressant att gå bakom kulisserna, vi

Den ergonomiska stolen. Foto Britt Roslund

Vår lilla skara under besöket i Dunkers kulturhus. Från vänster till höger: Matts Vikström, Birgitta Sparre, Elisabeth Hansson, Yvonne Suopanki-Lakso, Ann Malm, Judit Schöld, Britt Roslund, Birgitta Eriksson, Chister Axell, Helen Viklund, Turid Strömsnes, Tomas Nydén. Foto Danijel Pogarcic

såg övningsrummen, musikernas foajé, dirigentens rum bakom scenen m.m. Vi konstaterade förbluffade att herromklädningsrummet var cirka en och halv gång större än damernas och undrade hur de kvinnliga musikerna kunde få tillräckligt med plats i det. (Vi kunde inte låta bli att tänka på jämställdhet även då.)

Vandringen fortsatte högre och högre i byggnaden, vi fick se Marias och Danijels arbetsrum och provade deras ergonomiska stolar som liknade en sadel och såg obekväma ut. Men efter en provsittning konstaterade några av oss att de var funktionella, man kunde hålla ryggen rakt och samtidigt vända sig lätt mellan hyllorna och

arbetsbordet. Slutligen klättrade vi upp på taket och kunde beskåda den vackra utsikten runt omkring konserthuset. Vädergudarna var nådiga mot oss, solen sken, himmelen var underbart vacker och vi såg även Helsingör mitt emot över det glimrande havet.

Den sista programpunkten, för oss från Stockholm, var ett besök till kulturhuset Dunkers, och de som inte behövde skynda sig till tåg och flyg kunde gå över till Helsingör med färjan. Jag vill passa på att tacka för arrangörerna Britt & co. som tog hand om oss så väl under vår vistelse i Malmö.

På besök hos Pjotr Iljitsj.

||| Tobias Danielsson, Musik- och teaterbiblioteket, text och foto.

Marina Demina från Musik- och teaterbiblioteket får en glimt av mästarens hemligheter?

Det var ju lite olydigt av oss. Visst kändes det en aning som om vi skolkade från skolan och det var ju inte riktigt bra - vi har ju alla passerat 40-årsstrecket - men lusten var för stor för att övervinnas.

Det var vi som gjorde det, trojkan från Musik- och Teaterbiblioteket, det vill säga jag själv, Marina Demina och överbibliotekarie Veslemöy Heinz som begick det usla brottet att hoppa över IAML-föreläsningarna på tisdagsförmiddagen för att istället vallfärda till

Peter Tjajkovskijs museibostad i Klin, boningen som blev hans sista. Det som var en småstad en bra bit ut på landsbygden på 1880-talet är idag en förstad till Moskva och 8,5-milafärden mellan den hektiska metropolen Moskva och lugna provinsstaden Klin tar antagligen

lika lång tid idag som för 100 år sedan. Då var det häst och vagn som gjorde att man färdades i sakta mak, idag hejdas man av ständiga trafikproppar; ett fenomen som inte lär minska med tiden då huvudstaden ständigt växer över sina breddar. I mina dagdrömmier, o, detta Tjajkovska favorittema, såg jag framför mig ett lantligt gods där bönder iklädda typiska ryska skjortor skär havre med lie och välbyggda babusjkor matar höns och tvättar linnekläder med rodnade händer av det kalla källvattnet. Vi kom i stället fram till ett litet inhägnat område, omringat på ena sidan av motorvägen till Sankt Petersburg och sovjethöghus på den andra, sådana som ser likadana ut från Estland till Vladivostok. Nåja, förlorade illusioner är ju också ett favorittema hos Tjajkovskij. Men väl där framme vid det ganska anspråkslösa gröna trähuset byggd med

Polina Vajdman visar några av arkivets dyrgrisar. På bilden förutom Vajdman, Julia Artamonova, Veslemlöy Heintz och Marina Demina från Musik- och teaterbiblioteket.

Pjotr Iljitsj i fotografiskt porträtt.

typisk rysk snickarglädje var det som om vi kommit hem till mästaren, vid porten stod till och med hans mottagningstider på en blankpolerad liten

“ - Var inte blyga, säger vår guide Ada, sätt er bredvid honom! Självt känner jag alltid stor vördnad och ställer mig blygt bredvid bänken...

skylt. Förmodligen var Svansjöns och Pathetiquesymfonins skapare bara ute på en lite middagspromenad. Men nej förresten, där sitter han ju! På en enorm bänk av brons ser vi Pjotr Iljitsjs gestalt avteckna sig.

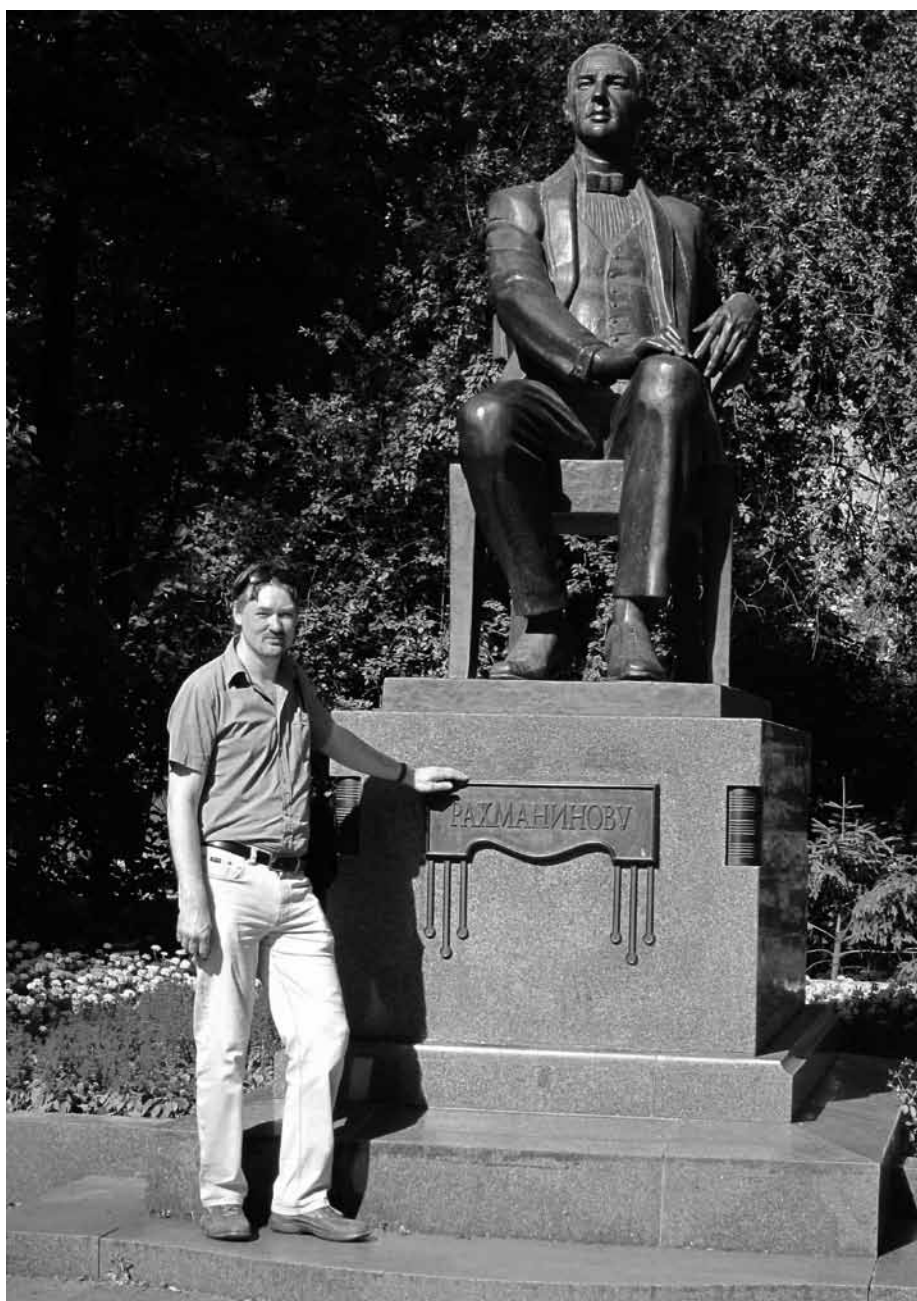
- Var inte blyga, säger vår guide Ada, sätt er bredvid honom! Självt känner jag en alltför stor vördnad och ställer mig blygt bredvid bänken inför den obligatoriska fotograferingen. Marina däremot hoppar upp som en ekorre intill mästaren i brons och nog tycks det som om ett leende skiner upp på den annars så melankolifyllde tonsättaren.

Vi går in. Där är hans promenadkäpp i ett glasskåp, hans favoritdirigentpinne som enligt legenden hade tillhört Schumann, mängder av priser och pokaler som blänker i solskenet. I salongen står hans gamla Beckerflygel; vi får höra på den genom en inspelning och av den att döma behöver man nog anlita en piano-stämmare ganska snart. Allt är lämnat som det var när han avled intygar vår

“ Vi går in. Där är hans promenadkäpp i ett glasskåp, hans favoritdirigentpinne som enligt legenden tillhört Schumann....

guide Ada Ajnbinder och det finns ingen anledning för oss att tvivla på det. Sängen är liten och spartansk och bredvid på ett träbord ligger några skisser till hans 6:e symfoni, det mest kända och självbiografiska verk han knådade fram här ute i Klin. Nog känns allting autentiskt och det var ju också tanken när Pjotr bror Modest köpte huset kort efter broderns bortgång. 1893 öppnades det för allmänheten och är därmed ett av världens äldsta museibostäder. Det har stått här genom inbördeskrig och tyskockupation, inte utan våldsamma hot. I slutet av 1917 blev huset våldgäst av en anarkist vid namn Dorosjenko som hade den olustiga morgonritualen att skjuta prick på ett porträtt av påve Innocentius som hängde i Pjotr Iljitsj sovrum.

1918 försökte man göra om huset till ett barnhem vilket stoppades i sista stund men 1921 blev huset slutligen förstatligt som museibostad. Så småningom kom kriget och alla samlingar fick skickas till det fjärran Udmurtien. Tyska armén kom och gjorde sitt bästa för att ”möblera om”, man förvandlade museet till garage och gården till kasern men 1944 blev fienden slutligen bortjagad. Inventarierna kunde återvända

Artikelförfattaren framför en bronsstaty av Rachmaninov. Foto Marina Demina

från sin udmurtiska landsflykt och en ny era i bostadens liv kunde inledas.

Efter rundvandringen blir vi erbjudna att besöka det stora Tjajkovskijarkivet, en rar ynnest som vi kan tacka Marinns exklasskamrat och numera lärare på Gnesininstitutet för musik, Julia Artamonova. Tack vare hennes bemedling kan vi fritt, utan vare sig pass eller visum, passera igenom den bemannade järngrinden där mängder av Tjajkovskijs kompositionsskisser, dagböcker, brev och egenhändiga teckningar befinner sig. Det är en stor samling som påbörjades av brodern Modest och som

sedan fått ständig tillökning. Idag är arkivet ett forskningscentrum som är livligt aktivt i arbetet med att framställa en ny vetenskaplig utgåva av Tjajkovskijs samlade verk tillsammans med förlagen Muzyka och Schott & Söhne, där minsta nedskrivna not av mästaren ska finnas med. I ett av arkivets källarrum, som nyligen fått modern utrustning tack vare att dåvarande president Putin råkade vara på besök, möter oss Polina Vajdman välkommen. Hon är chef för avdelningen och tillika en av de mest aktade Tjajkovskijforskarna i Ryssland. Nyligen har man utgett den av henne sammanställda boken *Neizvestnyj*

Tjajkovskij (Den okände Tjajkovskij) som innehåller till största delen publicerat material av och om Peter Tjajkovskij. Polina har förberett åtskilliga

“ Det var roligt att se en annan, en lite mer ”busig” sida hos tonsättaren än den officiella som brukar vara så allvarstygnd.

”gobitar” för oss att titta på; kompositionsskisser, dagboksutdrag med klotter där han kastat ner musikaliska infall; på en dagstidning har han nedtecknat inledningen på baletten *Törnrosa* men mest fastnade vi kanske för de nidsbilder som han tecknade som ung, till exempel av en mindre omtyckt lärare som han önskade död, liggandes på lit de parade. Det var roligt att se en annan, en lite mer ”busig” sida hos tonsättaren än den officiella som brukar vara så allvarstygnd.

Pjotr Iljitjs dörrskylt som talar om att han tar emot besök på måndagar och torsdagar mellan 3 och 5. Övriga tider undanbedes man att ringa på.

Efter den här visningen kändes det som om vi kommit Pjotr Iljitj lite närmare och vi släpptes upplivade ut genom det tillbommade arkivet, endast något besvikna över att inte ha fått se det spöke

som lär uppenbara sig i arkivkorridoren ibland. Nu återstod bara bussfärden hem till Moskva och IAML. Tack för besöket, Pjotr Iljitj! До свидания!

Bild ur scenografiskiss av Carl Grabow

Arkivens dag

13/11 kl. 13.00 på Musik- och Teatermuseet, Sibyllegatan 2, Stockholm

Årets tema för arkivens dag är klimat. Föreläsningar och miniutställning om känslornas klimatlära i vistexter och klimatillusioner på teaterscenen. Levande musik. Förfriskningar.

Samarrangemang med Statens musik- och teaterbibliotek och Svenskt visarkiv.

Fri entré till arrangemanget. **Välkommen!**

Det stora uppdraget

Perspektiv på Folkmusikkommissionen i Sverige 1908–2008

Mathias Boström, Dan Lundberg & Märta Ramsten (red.)

Ny bok ute nu!

Vid Svenska musikbiblioteks-föreningens årsmötesdag 2009 fick vi höra om Folkmusikkommissionen som startade 1908 med uppdrag att samla in svensk folkmusik. Nu kan du köpa eller låna en ny bok som beskriver insamlandet: *Det stora uppdraget : perspektiv på Folkmusikkommissionen i Sverige 1908-2008*.

Redaktörer är Mathias Boström, Dan Lundberg och Märta Ramsten. Boken kostar 150:- och har givits ut av Nordiska museets förlag och Svenskt visarkiv. På visarkivets webbplats har du tillgång till allt notmaterial som samlades in <http://www.smus.se/earkiv/fmk/>

På bilden syns Nils Andersson uppteckna en låt som Ante Sundin från

Medelpad spelar.

Läs mer om boken här:
http://www.visarkiv.se/arkiv_storauppdraget.html

